

Individuele en collectieve vrijheid

Wanneer een mens diep in zichzelf kijkt, voorbij alle gedachten, alle beelden, alle emoties, alle ervaringen, vindt hij dat wat compleet vrij is, een compleet vrij Zijn. Die vrijheid is onze ware natuur. Maar zoals we allen weten, raken we regelmatig bevangen in onze eigen gedachtenconstructies, in de concepten en meningen die we vormen over onszelf en de wereld. Toch heeft de mens altijd een drang gevoeld om die vrijheid tot uitdrukking te brengen. In ieder geval dat intuïtief aanvoelen van die vrijheid. Al in de begindagen van de mensheid heeft de mens er uiting aan gegeven door bijvoorbeeld de kunsten: de schitterende grottekeningen, muziek, uiteindelijk ook het woord.

Omdat we samen zijn gaan leven in dorps- en stadsverband zijn er structuren in het leven geroepen om dat samenleven mogelijk te maken. Die structuren hielden vanzelfsprekend een beperking van onze vrijheid in. We moesten rekening met elkaar gaan houden. Naar verloop van tijd zijn er structuren ontstaan die onderdrukken: machtsstructuren, met aan de top koningen, generaals, dictators. Maar door de eeuwen heen, waarschijnlijk uit dat intuïtief aanvoelen van de innerlijke vrijheid, is de mens blijven streven naar ook een maatschappelijke vrijheid. En die strijd gaat tot vandaag de dag door. Helaas leidt het soms tot oorlog.

Toch zien we dat we vooruitgang maken als mensheid. Misschien omdat ons intuïtief besef van de innerlijke vrijheid steeds groter wordt. Wanneer ik naar mijn eigen vroege jeugd kijk, was de wereld nog heel wat meer onvrij dan vandaag. Er waren nog veel dictators in Zuid-Amerika, maar ook in Europa waren nog heel wat landen niet vrij en zo ook in Afrika. Het kolonialisme was in zijn nadagen en ook daar heersten dictators over sommige landen.

Kijk waar we vandaag zijn. Hoe groot de roep om vrijheid wereldwijd aan het worden is. Denk aan de Arabische lente. Natuurlijk, in vrijheid met elkaar samenleven geeft zijn uitdagingen. Sommigen zijn daar nogal kinderlijk in, alsof de vrijheid een persoonlijke vrijheid betekent. Als we diep in onszelf kijken, vinden we een vrijheid die niet een persoonlijk bezit is, maar gedeeld wordt met alle levende wezens.

Iemand die de innerlijke vrijheid gaat beseffen, krijgt dan ook groot mededogen voor alle levende wezens en het innerlijk verlangen om te werken aan een toekomst waarin we allemaal gezamenlijk dat 'vrije veld' zoals [Zenmeester] Hongzhi het noemt, mogen ervaren en in mogen leven. Rekening met elkaar houdend, levend vanuit mededogen en wijsheid. De wijsheid om dit vrije veld in stand te houden, innerlijk en uiterlijk.

Dus kijk voorbij alles wat je soms gevangen en bevangen lijkt te houden. Vind dit vrije veld in jezelf. En laat het mededogen voor al wat leeft daaruit naar boven komen. Dan kunnen we tezamen 'nee' zeggen tegen allen die dit vrije veld ook in de samenleving en in het samenleven willen beperken, op een onderdrukkende manier, op een egocentrische manier, op een manier die onheilzaam is, ontdaan van wijsheid.

Maar vergeet niet, hoe slecht het nieuws soms ook is, kijk een beetje terug de geschiedenis in en zie dat we tezamen hierin vooruitgaan. Dus er iets om heel optimistisch over te zijn. Dit vrije veld in ons laat zich steeds duidelijker voelen.

* * * * *

Eerw. Baldwin Schreurs
Zondag 27 maart 2022